

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

Fizionomia acțiunilor militare

Autori: dr.Grigore Alexandrescu,
dr.Nicolae Dolghin,
dr.Constantin Moștoflei

CUPRINS

Introducere.....	3
1. Probleme generale	4
2. Mediul de confruntare	5
3. Actorii	6
4. Determinările acțiunii militare	7
5. Caracteristicile acțiunii militare	10
6. Etapele acțiunii militare.....	13
7. Acțiunile componentei terestre.....	15
8. Acțiunile componentei aeriene.....	18
9. Acțiunile componentei navale.....	20

Introducere

Așa cum era de așteptat, acțiunea militară constituie domeniul supus celor mai profunde transformări în ultimii ani, unele sesizabile cu ușurință, altele profunde, exprimate doar prin rezultatele obținută în situații concrete.

Deși, prin natura sa, acțiunea militară este caracterizată printr-un dinamism perpetuu, ritmul modificărilor din ultimii ani poate fi explicat printr-o mutație intervenită în relațiile internaționale ale ultimului deceniu. De la adoptarea Cartei Națiunilor Unite, în 1949, **armatele lumii au fost structurate, înzestrate și pregătite pentru acțiuni desfășurate în spiritul Articolului 51 al Cartei, referitor la dreptul la autoapărare individuală sau colectivă în cazul unui atac armat.** Dar, în ultimul deceniu, chiar dacă acest drept a rămas fundamental, **acțiunile militare desfășurate au urmărit menținerea sau restabilirea păcii și securității internaționale, iar acest lucru a necesitat, practic, invocarea celorlalte articole ale Capitolului VII din Carta Națiunilor Unite.** Această tendință va continua să marcheze fizionomia acțiunilor militare în viitorul previzibil.

Totodată, acțiunea militară va rămâne beneficiara gândirii și inițiativei prospective, deschise spre viitor, în care momentele trecute sunt analizate în primul rând ca o sursă de lecții învățate pentru a mări eficiența acțiunilor care vor urma.

Am inițiat demersul nostru prospectiv conștienți de o particularitate evidentă, comună acțiunilor militare desfășurate în ultimii 15 ani: **decalajele au fost favorabile covârșitor învingătorului**, ceea ce ar putea crea iluzia că așa vor fi toate. Nu au existat conflicte între actori comparabili cât de cât, care să ne permită și alte concluzii. Totuși, suntem convinși că acțiunile desfășurate au fost analizate de toate armatele interesate, că s-au învățat lecții care se vor aplica în viitor, că se planifică

exerciții în care concluziile trase se verifică. Cu alte cuvinte, credem că și în cazul unor beligeranți comparabili, fizionomia acțiunilor nu va fi diferită, bazându-ne pe observația, veche de când există armatele, că militarii acționează, cel puțin în primele momente, așa cum s-au pregătit din timp de pace.

1. Probleme generale

Timpul și spațiul sunt două elemente care au avut până nu demult importanță egală în cadrul acțiunilor militare. Acum, timpul a devenit mult mai important. Nu se mai urmărește nimicirea ori capturarea adversarului, ci crearea de șocuri și confuzii mentale în timp foarte scurt și cu efecte maxime. Viteza de reacție sporită conduce la crearea unor dereglări comportamentale la adversar, greu de contracarat. Astfel, apar oportunități de a acționa performant prin încetinirea și chiar blocarea procesului de luare a deciziilor de către acesta.

Este puțin probabil ca în anii următori cursul înarmărilor nucleare să ia sfârșit. Dar nici spectrul unui război nuclear nu mai este foarte apropiat. Armele nucleare, în general, și capacitățile lor distructive, în special, vor rămâne mijloace credibile și persuasive de intimidare și descurajare.

Viteza și precizia vor da posibilitatea învingerii în timp scurt a adversarului, dar, cu victime cât mai puține. Această antiteză va fi considerată din ce în ce mai puțin antinomică în filosofia acțiunilor militare contemporane. Cel de-al doilea război din Golf este doar începutul.

Caracterul multinațional și interaliat al acțiunilor militare va fi determinant. Va spori interoperabilitatea acțională, tehnică și administrativă dintre structurile militare aparținând unor state diferite, cerință impusă de necesitatea omogenizării conducerii și execuției operațiilor. Interschimbabilitatea se va produce la un orizont mediu, dar numai la nivel de alianță.

Cele mai recente acțiuni desfășurate în formulă multinațională au scos în evidență necesitatea introducerii unui nou parametru de evaluare a cursurilor acțiunii.

Specialiștii evidențiază că acesta va fi o rezultată a comparării și evaluării datelor furnizate de cercetarea trupelor, cu cele oferite de cercetarea socială.

Componenta psihosocială a acțiunilor militare va crește în importanță. Informațiile despre adversar, dar și despre forțele proprii, acțiunea directă asupra adversarului și protecția trupelor proprii sunt doar câteva dintre direcțiile principale în care probabil se va dezvolta aceasta.

2. Mediul de confruntare

Mediul de desfășurare a acțiunilor militare este format din societăți complexe, greu de înscris în modele care să permită sistematizări favorabile stabilirii celor mai eficiente căi de acțiune.

În configurarea mediului sunt implicate segmente sociale, structuri, organizații, inclusiv multinaționale, persoane, mijloace media, societate civilă etc. cu convingeri, poziții, interese atât de diversificate încât va fi dificil să se realizeze un curent de opinie în exclusivitate favorabil desfășurării acțiunilor militare. Mesajele transmise de către societate și recepționate de forțele participante la acțiuni vor fi și ele la fel de diversificate, oscilând între sprijin total, necondiționat, atitudine favorabilă, neutralitate, până la opoziție. Cu excepția unor situații evidente de agresiune clară care ar permite mobilizarea tuturor resurselor, inclusiv a celor socio-psihice, ale națiunii, în aceste condiții vor apărea probleme deosebite în susținerea legitimității incontestabile a acțiunilor militare în fața propriei opinii publice, ori în acceptarea efectelor maxime în aplicarea violenței armate asupra adversarului.

Maximizarea violenței armate va fi un proces care va impune gestionarea atentă și permanentă a tuturor componentelor acțiunii militare pentru a evita atât efectele exagerate asupra adversarului, cât și obținerea acestora de către adversar asupra trupelor proprii.

Dihotomia clasică amic-inamic, specifică majorității confruntărilor militare, va fi greu de susținut pe întreaga durată a acțiunii militare. Nu va exista o „*linie a frontului*” care să-i separe strict pe combatanți. De asemenea, separarea însăși va fi o

problemă de momente și locuri concrete. Inamicul va fi insuficient definit, iar gama atitudinilor între cele două extreme va fi largă și diversificată.

În condițiile comunicațiilor globale și circulației neîngrădite a informației, a monitorizării stricte a acțiunilor militare nu numai de către cercetare și servicii speciale, dar și prin intermediul presei scrise, vorbite, video, electronice etc. planificatorii acțiunilor militare vor fi supuși unor presiuni psihice neobișnuite. Accesul relativ ușor al opiniei publice la informații despre conflict determină extinderea mediului confruntării mult peste limitele teatrului de operații, inclusiv în propriile comunități sociale, provocând falii adânci.

Mediul de confruntare va fi puternic afectat de acțiunile destinate exploatării, deteriorării, anihilării sau distrugerii informațiilor și funcțiilor informaționale ale adversarului, asigurării propriei protecții față de aceste acțiuni precum și realizării condițiilor pentru desfășurarea propriului război informațional.

3. Actorii

Principalii actori ai acțiunilor militare sunt **structurile militare aparținând unor guverne sau altor autorități statale, structurile paramilitare, bandele înarmate sau teroriste aflate în afara instituțiilor oficiale ale statului.**

Ca urmare, actorii cu doctrine transparente, cu principii și reguli cunoscute, în spiritul și litera prevederilor dreptului umanitar se confruntă cu alții, aparent lipsiți de doctrine, dar cu motivația întreținută și alimentată prin fanatism, exagerarea interesată a diferențelor etnice, religioase, de civilizație etc. Această situație scoate în evidență un alt actor important al acțiunii militare – **populația civilă**. Este posibil ca în zona de confruntare **populația civilă să devină victima violenței exercitate mai ales de actorii fără o doctrină clar definită/percepută, ridicați din rândurile ei, și să fie protejată de structurile militare care teoretic le-ar fi adversar.**

În cazul unor conflicte de durată, populația civilă devine sursă de regenerare a forțelor chiar și cu participanți netradiționali (copii, femei, bătrâni).

Structurile militare vor acționa pentru îndeplinirea unor **obiective politice sau strategice bine definite și mediatizate** care determină intensitatea și durata acțiunii, dar și responsabilitatea post-conflict din teatru, strategiile de pacificare și reconstrucție etc.

Obiectivele politice și strategice urmărite de actori non-statali vor fi vagi, nedecarate, exprimate prin chemări fanatice cu scopul de a stimula dezordinea, rezistența perpetuă și a împiedica aplicarea eventualelor reglementări de stabilizare.

Eterogenitatea actorilor, polarizarea obiectivelor urmărite și ambiguitatea motivației în fața propriilor comunități sociale fac acțiunea militară vulnerabilă față de raportările la legile războiului, dreptul internațional, practicile anterioare, interese etc.

Pentru a evita influențele acestei vulnerabilități asupra psihicului combatanților, este posibil ca forțele din teatrul de operații să constituie singure un **actor distinct, protejat împotriva influențelor exogene, dar influențând comunitățile sociale cărora le aparține prin proiectarea unei imagini favorabile.**

4. Determinările acțiunii militare

Politice. Înmulțirea, diversificarea riscurilor și amenințărilor la adresa stabilității și păcii, difuzia acestora în profunzimea comunităților sociale și diseminarea lor pe spații largi supun decizia politică - de recurgere la violență armată - unor teste dure, provocate îndeosebi de diferențele de cultură politică în asumarea responsabilităților și consecințelor.

Regulile de angajare, cursurile și intensitatea acțiunii, până și unele momente „*strict tehnice*” (planificarea, selectarea țintelor, alegerea momentelor, întrebuintarea forțelor) vor avea o puternică încărcătură politică – chiar dacă raționamente de operaționalizare și eficiență ar impune ca aceasta să fie ignorată.

Nevoia de stabilizare „*post-conflict*” va impune anumite note temporizatoare pentru acțiunile militare.

Dar, în mod deosebit, determinările politice sunt vizibile în etapa de stabilizare când fiecare moment al acțiunii, fiecare nouă misiune, orice succes sau eșec vor fi analizate și apreciate politic, iar considerentele de natură militară vor fi luate în considerare doar dacă vin rapid în întâmpinarea scopurilor politice.

Ca urmare, **planificatorii acțiunilor militare sunt nevoiți să ia în calcul elemente care până nu demult aveau relevanță mică ori erau ignorate din motive de eficiență:**

- eliminarea pierderilor exagerate ori aparent inutile provocate în rândurile adversarului, chiar cu riscul neatingerii rapide a scopului;
- protecția trupelor proprii;
- protejarea unor obiective (economice, sociale, culturale etc.) ale adversarului;
- schimbarea rapidă a cursurilor acțiunii, în funcție de reacțiile opiniei publice interne și externe;
- evidențierea, monitorizarea și planificarea de acțiuni în locurile și momentele în care adversarul ar putea acționa prin provocări ce ar afecta imaginea trupelor proprii etc.

Economice. Acțiunea militară devine un domeniu organizat și planificat precum o **afacere economică, o investiție în adevăratul sens al cuvântului, în care, cu cheltuieli și resurse minime să se obțină câștiguri maxime, o întreprindere care să aducă profituri timp îndelungat.**

Ca urmare, comandanții și statele majore vor fi obligați să aibă în vedere și asemenea considerente precum:

- identificarea și analizarea „*centrelor de greutate economică*” ale adversarului, nu doar din motive ce țin de arta militară, ci și pentru a-și modela comportamentul și intensitatea violenței armate în funcție de realitățile economice stricte ale acestora;
- identificarea și intervenția în circuitele de finanțare a adversarului;
- planificarea întrebuințării în acțiune a armamentului și tehnicii de luptă din înzestrare și din depozite în funcție de exigențele operaționale, performanțe, dar și de

vechime, termene de garanție și expirare, gradul de încărcare a depozitelor, eliberarea spațiilor și capacităților logistice, bugetele viitoare ș.a.;

- estimarea dezvoltărilor economice postconflict etc.

Tehnologic. Revoluția provocată cu câțiva ani în urmă de armamentele de înaltă precizie, muniția inteligentă, explozivii puternici, programele cosmice este desăvârșită astăzi de infinitele deschideri provocate de computere în domeniul nanotehnologiilor, comunicațiilor, culegerii și transmiterii datelor și informațiilor, în știință și economie. Nu există activitate umană care să nu fie influențată de aceste deschideri încă insuficient exploatate. S-a creat, astfel, posibilitatea asocierii produselor letale cu destinație militară, supuse, de regulă, unor restricții pentru mediile non-militare, cu tehnologiile de vârf, ușor accesibile. **De această combinație pot beneficia nu numai structurile militare, dar și teroriștii, grupurile insurgente paramilitare, o parte a liderilor locali** etc. care vor dispune, astfel, de posibilitățile de protecție și coordonare a acțiunilor la nivel global, de lărgire a spectrului acțiunilor, de a se transforma, astfel, într-un adversar capabil să lovească oriunde și oricând.

În aceste condiții, acțiunile militare vor fi influențate progresiv de noile realități:

- impactul dominației informaționale în spațiul luptei;
- exercitarea comenzii-controlului și luarea deciziei în condițiile circulației fluxurilor informaționale în timp cvasi-real;
- necesitatea realizării comenzii-controlului și în condițiile în care fluxurile informaționale sunt întrerupte etc.

Imagologic. Acțiunile militare în care violența armată este exagerată pot duce la pierderea sprijinului public în propriile medii, chiar dacă rațiunile militare o justifică. De asemenea, pierderile în rândurile trupelor proprii, situațiile umilitoare pot ridica întrebări asupra legitimității acțiunii și războiului în ansamblul său, dar și întări spiritul combativ ori fanatismul adversarului.

Iată pentru ce, **nu întotdeauna cursurile acțiunilor care duc la atingerea rapidă a scopului acțiunii militare pot fi adoptate fără riscuri.** Imaginea obligă acțiunile militare la o reconsiderare a criteriilor de eficiență.

Desigur, acțiunea militară nu se poate sustrage celorlalte determinări (socio-psihice, demografice, geografice etc.). Dar nu putem ignora o realitate socio-demografică a zilelor noastre ce își va pune tot mai mult amprenta asupra acțiunii militare: **aproximativ jumătate din populația lumii trăiește în orașe, iar în viitor populația citadină va fi și mai numeroasă.** Progresiv, ponderea acțiunilor militare pentru controlul orașelor și a căilor de comunicație dintre ele se va accentua. Aglomerările urbane avantajează structurile mai puțin manevriere și ușor înarmate cum sunt cele teroriste, paramilitare, de guerilă etc. Efectele de imagine și de război informațional ale unor acțiuni întreprinse de acestea în mediul urban le vor fi disproporționat de favorabile. Iată de ce vor căuta asemenea medii.

Această realitate va impune noi exigențe pentru planificarea și desfășurarea acțiunilor în localități de către structurile militare manevriere și bine înzestrate, astfel încât potențialul distructiv de care ele dispun să nu se întoarcă împotriva lor.

5. Caracteristicile acțiunii militare

În multitudinea căutărilor și transformărilor suportate de acțiunea militară există câteva caracteristici care ies în evidență, se vor accentua și în timp o vor domina.

a). Accentuarea caracterului expediționar. Schimbările strategice intervenite pe continentul european, lărgirea spațiului de apărare al NATO și asumarea de misiuni „*out of area*” de către alianță fac puțin probabile în Europa atacurile armate ale unui stat împotriva altui stat. În același timp, se mențin zone de instabilitate în unele regiuni periferice ale Europei ori în spații din alte continente, dar cu efecte directe asupra securității statelor europene.

În aceste condiții, problema apărării colective și naționale capătă noi semnificații, eforturile concentrându-se asupra prevenirii situațiilor destabilizatoare și

apărării unor valori comune. Printre numeroasele măsuri politice, economice, militare etc. întreprinse în acest scop iese în evidență și necesitatea desfășurării unor acțiuni militare la distanțe mari de teritoriul național, adică a unor acțiuni cu caracter expediționar. **Cu o mare probabilitate, aceste acțiuni vor fi multinaționale, deci, vor fi expediționare pentru multe state.**

Din puținele date făcute publice despre acțiunile teroriste ori desfășurate de organizații paramilitare a reieșit că și în cazul lor se practică transferul de forțe, mijloace și resurse la mari distanțe pentru a îndeplini unele misiuni. Facilitățile societății moderne le permite acest lucru.

Suștinerea acțiunii militare expediționare se realizează prin **proiecția forței** în teatre ceea ce impune exigențe sporite față de:

- structurarea elastică, modulară a forțelor astfel încât să se realizeze cât mai rapid gruparea necesară;

- realizarea interoperabilității astfel încât module multinaționale, aflate la mari distanțe unele de altele să se poată constitui rapid în unități încheiate, sub o singură comandă, pentru executarea misiunilor;

- menținerea în teatru a unui potențial de luptă al unității, identic cu cel din locația sa permanentă;

- realizarea „*podurilor*” pentru transferul forțelor în teatru conform planificării.

Un loc deosebit în cazul acțiunilor militare expediționare revine **logisticii**. Ea trebuie să realizeze fluxuri de asigurare logistică permanente și neîntrerupte la mari distanțe de infrastructura obișnuită. În același timp, spațiul logistic extins este un factor de vulnerabilizare a acțiunilor forțelor proprii cu toate măsurile de protecție ce s-ar întreprinde. Un adversar credibil nu va pregeta să-l folosească. Din punct de vedere logistic, proiecția forței este o măsură complexă, cu multe intercondiționări de natură politică, economică, financiară ce nu pot fi omise.

Principalul avantaj al acțiunilor expediționare este acela că **sursele de generare și regenerare a forței sunt scoase în afara loviturilor „clasice” ale adversarului. Ele rămân vulnerabile, însă, la acțiunile teroriste.**

b). Caracterul întrunit al acțiunilor militare obținut prin alăturarea acțiunilor celor trei componente, terestră, aeriană și navală pentru îndeplinirea aceluiași misiuni.

Acest caracter se manifestă deja de mult timp la eşaloanele înalte ale artei militare (strategic și operativ), dar începe să se generalizeze și către nivelul inferior al eşalonului tactic. Este posibil ca în viitor acțiuni întrinite să se realizeze în combinația grupă/echipaj – aparat de zbor.

Această nouă tendință impune participanților exigențe deosebite față de:

- abilitatea de a organiza acțiuni întrinite în câmpul tactic, pentru rezolvarea unor situații care cer soluții rapide, neplanificate de eşaloanele superioare;
- realizarea interoperabilității între elemente ale categoriilor de forțe;
- formarea deprinderilor la comandanții eşaloanelor inferioare („micilor comandanți”) pentru a acționa împreună cu elemente aparținând altor categorii de forțe.

Perspectivile oferite de tehnologiile înalte acțiunilor întrinite permit reducerea considerabilă a pierderilor și distrugerilor atât în rândul trupelor proprii, cât și ale adversarului, dar și maximizarea impactului psihologic prin realizarea surprinderii, prin precizie, manevrabilitate necunoscută până în zilele noastre, viteză de acțiune și reacție, flexibilitate și un grad sporit de libertate în exercitarea comenzii-controlului.

c). Focul tinde să devină componenta dominantă a acțiunii militare. **Planificarea focului se transformă încet-încet într-o preocupare majoră chiar și pentru eşaloanele strategice.**

Vectorii pentru transportul focului la țintă permit **astăzi lovirea simultană a tuturor obiectivelor din dispozitivul strategic al adversarului, indiferent de gradul de dispersare și geolocație**. Înalta tehnologie permite, practic, culegerea nelimitată a datelor și transformarea lor în informații în timp cvasi-real. Aceasta oferă posibilitatea cunoașterii amănunțite a spațiului luptei, ceea ce creează condiții ideale pentru intervenția oportună oriunde există indicii că se coagulează centre de greutate în dispozitivul adversarului. Diversificarea senzorilor pentru culegerea datelor în toate mediile, performanțele tot mai ridicate ale armamentului de înaltă precizie și

muniției inteligente, creșterea puterii distructive a muniției însoțită de reducerea volumului permit executarea loviturilor cu foc selective sau a „*loviturilor chirurgicale*” cu efecte psihologice profunde asupra adversarului.

Preeminența rolului focului creează condiții pentru realizarea supremației absolute în teatru, desfășurarea acțiunilor militare în condițiile unor rapoarte de forțe fizice mult defavorabile, ștergerea diferențelor între ofensivă și apărare, ritmuri înalte permanente etc.

Necesitatea măririi eficienței focului constituie una din principalele circumstanțe care au impus integrarea componentelor terestră, navală și aeriană (cosmică) într-o acțiune unică, cu obiective unice, dar exploatând avantajele proprii fiecăruia din mediile de acțiune. Odată cu mărirea preciziei, **ponderea efectelor focului executat din mediile aerian și naval crește în defavoarea celui terestru.** Această tendință va avea drept consecințe realizarea unor dispozitive terestre cu tehnică grea în cantități mai reduse, mobilitate, dispersare, deci, crearea apriorică a condițiilor pentru diminuarea pierderilor. Sunt câteva dintre efectele acțiunilor întrunite.

Expresia esențializată a rolului determinant al focului în viitoarele acțiuni militare o constituie noul concept de război bazat pe rețea. Conceptul reprezintă triumful aplicării „*high-tech*” în acțiunile militare și creează condițiile realizării dezideratului dintotdeauna al militarilor, **cel al concentrării efectelor acțiunii asupra adversarului și nu a acțiunii propriu-zise.**

6. Etapele acțiunii militare

Etapele acțiunii militare pot fi identificate folosind criterii diferite. În demersul nostru l-am folosit pe cel al **intensității violenței armate** ca fiind cel mai reprezentativ în descrierea fizionomiei acestui domeniu. Astfel, principalele etape sunt:

a). Etapa pregătitoare în care violența armată este o excepție, iar pentru recurgerea la ea se invocă diferite motive, de la cele de natură umanitară până la

erori. Dominante sunt pregătirile în vederea constituirii forței, dar mai ales demersurile politice, diplomatice, economice etc.

Totuși, este etapa în care se pregătește teatrul de operații, se culeg date și se prelucrează informații, se desfășoară acțiuni uneori violente în zone limitrofe pentru a modela condițiile succesului în teatru, dar, mai ales, este perioada în care acționează **forțele speciale** aflate undeva la limita legalității. Toate acestea, combinate cu perspectiva, permanent prezentă, a executării **loviturilor preventive** fac din această etapă un moment controversat în plan politic, diplomatic și din punct de vedere al dreptului internațional.

Durata ei depinde de mulți factori, iar dacă nici loviturile preventive nu vor convinge adversarul, se va trece la următoarea.

b). Etapa decisivă este dominată de **violența armată, aplicată selectiv și însoțită de demonstrații care să convingă că ceea ce va urma, va fi mai grav**. Vor fi lovite simultan toate obiectivele care contribuie la realizarea puterii militare a adversarului:

- militare: comandamentele cu toată infrastructura lor, aviația, sistemul apărării aeriene, sistemul informațional și de comunicații, infrastructura logistică, de conducere a focului, centrele informaționale etc.;

- civile: infrastructura teritorială, obiective energetice, toate celelalte obiective prin a căror lovire se creează disfuncționalități în conducerea statului avându-se însă permanent în vedere provocarea de pierderi cât mai reduse în rândul populației civile, dar fără a le exclude.

Loviturile executate din toate mediile, vor fi însoțite permanent de măsuri de **război electronic**.

Simultan cu începerea loviturilor, vor începe și acțiunile componentei terestre a acțiunii militare, fără să mai existe acele decalaje de timp între operațiile aeriene și cele terestre.

c). Etapa de stabilizare este cea în care violența armată se va exercita mai mult ca reacție sau preventiv, când există informații certe că se pregătesc acțiuni destabilizatoare.

Dominante vor fi misiunile specifice reconstrucției pe care le vor executa, în mare măsură, aceleași forțe care au participat la etapa decisivă:

- menținerea ordinii publice;
- protecția principalelor obiective: economice, sociale și administrative;
- refacerea infrastructurii teritoriale;
- protecția populației civile etc.

Pentru acest tip de acțiuni, de regulă, structurile militare sunt mai puțin pregătite și nu întotdeauna dispuse să și le asume. Este un domeniu de perspectivă pentru teoria și practica militară.

7. Acțiunile componentei terestre

În majoritatea armatelor lumii componenta terestră este și va rămâne decisivă în acțiunile militare întrunite. Studiile reliefează că forțele aparținând acestei componente vor fi în măsură să execute toată gama acțiunilor militare, cu caracter terestru și aeromobil, de regulă în orice zonă, întrunit cu celelalte componente sau, uneori, pentru rezolvarea unor situații de scurtă durată, independent.

Forțele terestre vor fi întrebuințate pentru realizarea controlului specific al spațiului terestru în vederea prevenirii și descurajării atacurilor armate, gestionării situațiilor de criză, obținerii victoriei militare asupra adversarului, participării la operații de stabilitate.

Acțiunile de sine stătătoare ale forțelor terestre vor fi din ce în ce mai rar întâlnite. Doctrinile armatelor moderne prevăd o cooperare mai strânsă cu componenta aeriană și navală.

Infanteria va rămâne genul de armă cel mai ușor adaptabil la orice schimbare de situație, capabil să îndeplinească practic orice tip de misiune. **Tancurile** vor capătă un rol tot mai important pentru protecția trupelor proprii. Ultimele conflicte au demonstrat potențialul încă insuficient relevat al tancurilor pentru lupta în localități. Deși se discută despre viitorul acestui gen de armă, estimările vor fi nevoite să opereze diferențiat. Pentru spațiile deschise, există suficiente considerente

defavorabile tancurilor. Dar și în acest caz există încă oportunități nebănuite, care țin de organizare, inventivitatea comandanților etc. În localități, în schimb, combinația dintre foc și protecție, pe care o oferă tancul, va fi de neînlocuit încă ani buni.

Infanteria și tancurile vor avea posibilități, din ce în ce mai mari, să solicite în mod direct și să primească nemijlocit sprijinul din aer și de pe mare. Planificarea acțiunilor aeronavelor și navelor va rămâne în competența exclusivă a factorilor de decizie aeriană și navală, dar țintele vor fi indicate de către elementele terestre.

Dezvoltarea și intrarea în dotarea structurilor luptătoare a muniției inteligente va revoluționa modul de întrebuințare a acestora în operație. Folosirea cu preponderență a muniției inteligente de către toată gama mijloacelor de sprijin va da posibilitatea apropierii fizice a părților aflate în conflict. În replică, ascunderea dispozitivelor printr-o gamă cât mai acoperitoare de metode va crește în importanță.

De asemenea, muniția inteligentă va face posibilă reducerea pierderilor în rândul adversarilor prin selectarea țintelor de lovit în ordinea priorităților.

Creșterea vitezei de acțiune va schimba configurația acțiunii. Metodologia și fazele cunoscute de angajare se vor modifica în mod dramatic. Timpul se comprimă.

Nevoia de date și informații „on line” despre inamic și spațiul luptei va conduce la creșterea importanței și valorii cercetării. Se vor dezvolta sistemele de cercetare-lovire care permit reducerea considerabilă a ciclurilor de lovire.

Dezvoltarea aeromobilității trupelor va determina creșterea importanței manevrei pe verticală în dauna manevrei pe orizontală.

Pentru acțiunile în localități ale infanteriei și tancurilor „*lecțiile învățate*” din Irak și Cecenia scot în evidență că se vor dezvolta noi tehnici de asalt, concomitent cu creșterea gradului de protecție a trupelor.

Reacția nu va întârzia să apară. Modificări revoluționare vor cunoaște concepția de ducere a luptei în localități, mijloacele de combatere a blindatelor de la distanțe mici, fără a produce pierderi umane și materiale colaterale.

În teren „*deschis*” se vor realiza dispozitive în care structurile grele vor alterna cu cele ușoare, mobile. Astfel, se va realiza complementaritatea efectelor, exploatarea avantajelor și diminuarea limitărilor specifice.

Este posibil să apară modificări de substanță în structura organizatorică a unităților componente terestre. Pentru o mai mare mobilitate și autonomie, constituirea unităților mixte va deveni principiu al teoriei organizării militare. Într-o entitate organizatorică, tancurile grele vor alterna cu cele ușoare, transportoarele blindate și mașinile de luptă ale infanteriei cu diferite blindaje și destinații vor fi regăsite în cadrul aceleași unități.

Bunele rezultate obținute în acțiunile desfășurate pe timp de noapte ne determină să afirmăm că acest tip de acțiune va crește în importanță. Probabil că acest lucru va determina restrângerea accesului la tehnologiile de producere a mijloacelor de vedere pe timp de noapte și creșterea prețului lor.

Se fac studii intense pentru folosirea roboților pe câmpurile de luptă. Specialiștii apreciază că, în momentul când roboții vor popula spațiul luptei, prețul lor de cost va fi mai mic decât al sistemelor de arme ultraperformante.

Conducerea unităților și subunităților forțelor terestre pe eșaloane, metodă cunoscută azi, va admite și conducerea peste mai multe eșaloane în cadrul procedurilor și tehnicilor specifice Războiului bazat pe Rețea.

Toate modificările în configurația acțiunilor viitoare ale forțelor terestre vor determina probabil, în următorii ani, o legătură și mai strânsă cu celelalte componente ale acțiunii întrunite. Tridimensionarea acțiunilor și caracterul lor unitar va impune constituirea de grupări de forțe care să acționeze „*Joint*” în toate mediile fizice. Nesocotirea sau minimalizarea rolului uneia dintre componente va conduce la pierderea supremației și inițiativei în cadrul respectivei dimensiuni, cu consecințe imediate asupra eficienței generale.

8. Acțiunile componente aeriene

În cadrul acțiunilor întrunite, **ponderea componentei aeriene se accentuează în raport cu celelalte două, iar în unele momente poate fi dominantă.**

Forțele aeriene, prin specificul lor oferă avantajul de a suplini cel mai eficient limitările firești de care nu se pot elibera celelalte componente și de a interveni cel mai rapid în momentele dificile.

Această tendință este favorizată de unele circumstanțe specifice zilelor noastre:

- capacitatea de a interveni decisiv pentru reducerea pierderilor în rândurile componentei terestre și navale;

- spațiul aerian este dimensiunea cea mai accesibilă cercetării, dar densitatea „*acoperirii sale cu foc*” este inegală, ceea ce oferă încă mijloacelor aeriene o libertate de acțiune imposibilă celorlalte componente;

- înalta tehnologie a produs schimbări mult mai revoluționare în mediul aerian și cosmic decât în cele terestru și maritim;

- nu poate fi concepută astăzi o forță expediționară fără componentă aeriană.

Asupra fizionomiei acțiunilor militare rolul crescând al componentei aeriene se manifestă evident prin câteva **mutații evidente:**

- preluarea unora dintre misiunile clasice (îndeosebi de foc) ale componentei terestre;

- generalizarea sprijinului aerian pentru cvasitotalitatea momentelor reprezentative ale acțiunii militare, ceea ce se concretizează în creșterea ponderii misiunilor de sprijin în ansamblul misiunilor forțelor aeriene și în specializarea tuturor genurilor de aviație (inclusiv a celei strategice) pentru misiuni de sprijin;

- reducerea până aproape de dispariție a dependenței de condițiile meteo; prin diversificarea vectorilor pentru transportul muniției de înaltă precizie se va putea acționa complementar, deoarece vor exista aproape întotdeauna vectori și muniție care să depășească „*obstacolele*” meteo;

- diminuarea efectelor distructive colaterale;

- dinamica, neîntâlnită încă în acțiune, exprimată în mobilitatea în flux a trupelor, lovirea obiectivelor chiar în momentul descoperirii lor etc.;

- generarea componentei aeriene nu numai de către clasicele forțe aeriene, ci și de către componenta terestră și navală.

Progresul tehnic va da noi dimensiuni puterii aeriene. Viteza, raza de acțiune, eficacitatea, flexibilitatea, fiabilitatea ș.a., împreună cu abilitatea de a trece rapid de la acțiuni ofensive la cele de apărare, vor oferi comandanților o gamă largă de opțiuni în exploatarea avantajelor componentei aeriene pe timpul desfășurării acțiunilor întrunite.

Rolul de forță de sprijin și mai puțin de forță sprijinită a componentei aeriene va fi determinant în planul de acțiune al comandantului forței întrunite. Constrângerile de ordin politic sau considerațiile de nivel strategic referitoare la desfășurarea acțiunii sunt de natură să sporească gradul de complexitate al misiunilor executate de forțele aeriene.

Experiența acumulată în ultimele conflicte militare evidențiază faptul că, realizarea din primele momente ale conflictului, a unui avantaj copleșitor, prin angajarea diversificată a mijloacelor componentei aeriene, influențează decisiv deznodământul acțiunii militare, campaniei sau chiar al războiului.

Abordarea manevrieră a acțiunilor atât pe orizontală, cât și pe verticală va oferi soluții novatoare, neașteptate, pentru înfrângerea voinței și coeziunii adversarului printr-o combinație de surpriză, șoc, simultaneitate și ritm. Campania din Irak a deschis o nouă etapă în modalitățile de sprijinire a acțiunilor forțelor terestre. Aviația, prin posibilitățile actuale de comunicare cu trupele, orientare în teatru și precizia loviturilor poate interveni oriunde. Avioanele de bombardament strategic B-52 și B-1 au executat și vor executa în continuare misiuni de sprijin nu doar pe întreaga adâncime, ci și la câțiva metri de propriile trupe. A fost o misiune nespecifică acestor aparate de zbor, dar au îndeplinit-o cu succes. Noua realitate va modifica radical și filosofia apărării antiaeriene a trupelor care va trebui să-și canalizeze eforturile spre înălțimile foarte mici, rachetele de croazieră, mărirea probabilităților de nimicire etc.

În general apărarea aeriană va trebui să-și dezvolte capacitățile antirachetă și capabilitățile de combatere a țintelor.

Perfecționarea componentei aeriene a acțiunii militare se va afla nu numai în atenția forțelor aeriene, ci și a celor terestre și navale, prin folosirea rachetelor de croazieră, aparatelor de zbor fără pilot, dar și aviației trupelor terestre și marinei. Problemele de viitor avute în vedere sunt:

- dezvoltarea aparatelor de zbor multirol;
- vulnerabilitatea elicopterelor la focul de la sol și defecțiunile mecanice;
- diversificarea și perfecționarea avioanelor fără pilot etc.

Se manifestă și puternice curente în favoarea reconsiderării unor aparate de zbor la care s-a renunțat, dar a căror absență s-a simțit în Irak, de exemplu: A-10 la trupele terestre, A-6 la marină etc. S-a constatat că aceste aparate ar fi fost mult mai eficiente decât elicopterele.

Pentru viitoarele acțiuni întrunite se vor diversifica rolul, locul și performanțele avioanelor fără pilot Războiul bazat pe rețea le recomandă ca excelenți senzori, dar și „trăgători”. Supravegherea, cercetarea și intervenția cu foc în spațiul luptei, indicarea obiectivelor, corectarea focului sunt doar câteva dintre misiunile în care vor avea o contribuție hotărâtoare. Literatura de specialitate dedică spații ample necesității atribuirii rolului de platforme ofensive pentru acest tip de avioane.

Prin aceasta, acțiunile desfășurate din aer vor deveni mult mai periculoase, dar spațiul aerian va fi un loc în care vor fi mai puține victime umane.

9. Acțiunile componentei navale

Se va renunța la **controlul global al spațiului maritim**. Se pun bazele teoretice și practice ale **controlului temporar al zonei de operații de litoral**. Modificarea conceptuală are la bază un calcul economic judicios întocmit. Controlul global nu se mai justifică din punct de vedere al costurilor. Se estimează că nu vor mai fi operații și nici chiar bătălii navale în înțelesul clasic al conceptului. Rolul deplin al componentei navale se va manifesta în cadrul acțiunilor întrunite.

Victoria în mediul acvatic se va obține prin **lupte aero-navale**. Aceasta va deveni forma principală de acțiune a navelor de luptă sprijinite de aviație, pentru

nimicirea inamicului pe mare sau pe fluviu. Ea se concretizează printr-o succesiune de angajamente cu senzorii și armamentul de la bordul navelor și aeronavelor pentru scoaterea din luptă a mijloacelor adversarului. Dar lupta aero-navală va constitui doar o etapă în cadrul operației întrunite și, în acest fel, componenta navală va fi puternic implicată și în mediul terestru.

Se estimează că rolul **portavionului**, până acum element principal al grupării expediționare, în jurul căruia gravitau toate categoriile de nave, în scopul sprijinului și protecției lui multilaterale, se va modifica esențial. Va deveni forța care asigură gruparea expediționară cu navele și aeronavele din gruparea sa.

Experiența forțelor maritime căpătată în campaniile din Afghanistan și Irak a condus la ideea necesității întăririi componentelor de transport și de sprijin și reducerii ritmului dezvoltării navelor de angajare directă în luptă.

În acest fel, se materializează renunțarea la conceptul care a străbătut întreaga istorie navală „*bătălia pe mare*” și abordarea unui nou, adecvat realităților politico-militare viitoare: **acțiunea dinspre mare**.

În viitor acțiunile forțelor navale vor începe pe mare și se vor sfârși pe uscat. Pentru aceasta se prevede că nu se va mai acționa cu nave mari, ci cu mijloace mici, rapide, deosebit de manevriere, cu putere mare de lovire, care să asigure și o bună protecție a forțelor ambarcate. Studiile efectuate și publicate în lucrări de specialitate ne îndreptățesc să afirmăm că se dorește realizarea unei noi clase de nave, care nu numai prin dotări se va deosebi de modelele cunoscute, dar și prin design.

Perfecționarea LPD (landing transport dock – transportator amfibiu al ambarcațiunilor de debarcare și al personalului acestora), a navelor de sprijin și debarcare LCS (landing craft ship – navă pe pernă de aer), a celor cu rol multifuncțional capabile să acționeze cu aceeași eficiență atât pe apă, cât și pe uscat sunt doar câteva dintre prioritățile flotei viitorului apropiat.

În căutarea soluțiilor necesare punerii puterii de luptă într-o cât mai mare valoare, importanța strategică a mării va crește. Proiecția rapidă a inițiativei forțelor și introducerea lor viguroasă în teatru sunt etape esențiale ale câștigării într-un timp

cât mai scurt și cu pierderi umane și materiale minime, iar marea oferă oportunitățile necesare.

Forțele terestre vor găsi în forțele maritime nu numai un sprijin operativ în potențarea acțiunilor acestora, dar și sprijinul oportun necesar din depozitele bazate pe mare.

Structura organizatorică viitoare a forțelor navale va fi deosebit de suplă pentru a le permite ca, în funcție de situație să se organizeze adecvat misiunilor ce le vor reveni.

Fizionomia acțiunilor militare se schimbă în ritm alert. Aceasta va răsturna și concepțiile clasice legate de război. Noi arme – noi concepții. De multe ori nu le sesizăm. Dar suntem surprinși de noutățile apărute în conflictele militare declanșate în cine știe ce parte a planetei. Desigur, nimeni nu poate să le studieze în detaliu acolo unde se desfășoară, dar totodată, nimeni nu-și poate permite să ignore perspectivele.